

Kunta-alan työn murroksen kuvaus 9 Lukiot: Digitalisaation ja uusien toimintatapojen hyödyntäminen lukiossa

Päivitetty 13.5.2021

Kunta-alan työn murroksen seuranta – mistä on kysymys?

Millä tavoin työt ja toimintatavat ovat muuttuneet? Mikä saa aikaan muutosta ja miten työyhteisöt eri aloilla ovat selviytyneet korona-ajasta? Kahden vuoden välein toteutettavan työn murroksen seurannan tarkoitus on tehdä nykyaikainen kuntatyö näkyväksi. Eri toimintojen ja aiheiden kuvaukset perustuvat asiantuntijakeskusteluihin, laajaan seurantakyselyyn, sekä työpaikkaesimerkkien ja selvitysten hyödyntämiseen.

Seuranta tuottaa ajankohtaista tietoa kuntatyön kehityksestä ja tilanteesta työpaikoille itselleen, poliittisille päättäjille ja kuntalaisille. Tavoitteena on rakentaa yhteistä kuvaa muutoksesta hyödynnettäväksi kunta-alan työmarkkina- ja kehittämistoiminnassa.

Työn murroksen seurannasta vastaavat KT Kuntatyöntajat ja kunta-alan pääsopijajärjestöt. Seuranta on osa Kuntatyö2030-kokonaisuutta.

1. Lukiot työn murroksessa

Tyrnävä 2018: August Sahlsten -monimuotolukiossa aloitti 30 opiskelijaa vanhan meijerin idyllisissä tiloissa. Opettajat ohjasivat opiskelijoiden työskentelyä videoneuvottelun, lähiopetuksen, tietoverkkojen, sähköpostin ja itsenäisten tehtävien avulla. Videoneuvottelutunnilla opettaja oli Oulun Lyseon pääkoululla ja opiskelijat Tyrnävällä. ”Ja hitsi vieköön, oli kuin opettaja olisi ollut paikalla. Hän jopa kuuli takapenkin poikien supattelun.” Normaalin lukiokurssitarjonnan ohessa Tyrnävällä opiskeltiin viisi kurssia Oulun ammattikorkeakoulun biotalouden sekä kolme kurssia IB-lukion Business Management -opintoja.

Ajomatkaa Tyrnävältä Ouluun ei ole kuin 36 kilometriä, mutta Tyrnävällä näkyy hyvin lukioiden avautuminen luokahuoneesta tapahtuvasta työskentelystä yhteistyöhön toisten oppilaitosten kanssa. Uusi teknologia mahdollisti videoneuvotteluiden lisäksi vaikka etätapaamiset ulkomaisten opiskelijoiden kanssa. Uusi teknologia mahdollisti myös oppilaiden siirtymisen etäopetukseen keväällä 2020, kun Suomen todettiin olevan poikkeustilassa koronavirustilanteen vuoksi. Kevään 2021 ylioppilaskirjoituksissa korona-aikaa ja erilaisia rajoitustoimia oppilailta oli takanaan jo vuoden verran. Olivatko kaikki pysyneet terveinä ja opinnoissa mukana poikkeuksellisen abi-vuoden aikana? Toivottavasti!

Näiden vuosien aikana muuttui myös ylioppilaskirjoitusten rooli jatko-opintoihin pääsyssä. Jo edellisenä vuonna korkeakoulut valitsivat yli puolet opiskelijoistaan pelkästään yo-tutkintotodistuksen – siis ylioppilaskirjoitusten tulosten perusteella.

Parin viime viime vuoden aikana työn murros eteni lukioissa pitkin askelin. Se näkyy esimerkiksi etäyhteyksien, erilaisten alustojen ja ohjelmien käytön arkipäiväistymisenä, ja monina muina muutoksina töissä ja toimintatavoissa. Miltä ne näyttävät opettajien ja muiden asiantuntijoiden silmin? Olisiko seuraava askel uuden teknologian hyödyntäminen yhä paremmin pedagogisesti: opiskelijan, opetuksen ja oppimisen tukena?

Kysymykset ovat erittäin tärkeitä. Suomessa on hyvä lukiolaitos. Lukioden ja lukiotyön muutoksissa pitää onnistua, jos haluamme Suomen ja suomalaisten pärjäävän tulevaisuudessa.

2. Satatuhatta lukiolaista

Lukio-opintoja voi suorittaa lukioissa, aikuislukioissa ja muissa oppilaitoksissa, jotka ovat saaneet siihen järjestämisluvan. Lukion oppimäärän voi suorittaa myös erillisillä kokeilla. Nuorille tarkoitettu lukiokoulutus on kolmivuotinen, mutta halutessaan lukion voi suorittaa myös neljässä vuodessa.

Elokuusta 2021 lähtien lukion tai ammatillisen koulutuksen aloittavat kuuluvat laajennetun oppivelvollisuuden piiriin. Oppivelvollisuus jatkuu siihen saakka, kun nuori täyttää 18 vuotta. Samalla opiskelusta tulee maksutonta. Lukio-opiskelu on siihenkin saakka ollut maksutonta, mutta oppimateriaalit ja -välineet, kuten tietokone ja oppikirjat, on pitänyt maksaa itse. Suomessa lukiokoulutusta ei saa järjestää taloudellisen voiton tavoittelemiseksi.

Vuonna 2019 ylioppilastutkintoon tähtäävässä lukiokoulutuksessa oli 105 000 opiskelijaa ja ylioppilastutkintoja suoritettiin 29 600. Tutkinnon suorittaneista 58 prosenttia oli naisia.

Vuonna 2019 Suomeen syntyi 45 613 lasta. Heistä arviolta puolet aloittaa lukion vuonna 2035.

3. Korona-ajan kokemuksia

Miten on selviydytty

- On tehty valtava digiloikka ja on jouduttu pohtimaan alustojen ja ohjelmien pedagogista käyttöä, miten tukea jokaista oppilasta, ja saada aikaan vertaisoppimista sekä yhdessä oppimista. Uskon, että muun muassa etäkokoukset jatkuvat ja etäopettaminen lisääntyy pysyvänä osana lukiokoulutusta esimerkiksi harvinaisten kielten ja erikoisopintojaksojen kohdalla.
- Vaikka ohjeistukset saattoivat olla välillä epäselviä ja tilanteet muuttuivat nopeasti, ihan käsittämättömän hyvin on selviydytty. Opettajilla ja työyhteisöillä oli kyky ja edellytykset toimia.
- Kaikista kuntien sivistysammattilaisista 81 % oli Julkisen alan työhyvinvointitutkimuksessa syksyllä 2020 sitä mieltä, että oma työyhteisö oli selviytynyt hyvin koronakriisin aikana.
- Mitkä ovat olleet onnistumisen avaimia?
  - Työyhteisön ja esimiehen tuki
  - Meillä se oli jämerä johtaminen.
  - Jokainen oppitunti oli kuin livetunti, ei pelkkää luentoa.
  - Opettajien välinen keskinäinen tuki.
  - Puututtiin siihen ja autettiin, jos joku ei osannut pitää livetunteja.
  - Porvoossa tehtiin laatukriteerit etäopetukseen. Hyvin tarkalla tasolla otettiin huomioon eri oppimisen ulottuvuudet, ja kevään jälkeen vielä parannettiin. Lisäksi tehtiin laajoja kyselyjä. Hyvä arvioiva ja tutkimuksellinen ote auttoi kehittämään ohjeita.

Matematiikka ja musiikki etälukion haastavimmat oppiaineet

- Owl Groupin selvityksessä koronan vaikutuksista matematiikka, fysiikka, kemia, liikunta, musiikki ja kuvataide erottuivat selvästi muita oppiaineita haastavampina opettaa ja opiskella etänä.
- Matematiikan opetukseen tarvitaan mahdollisuus kirjoittaa livenä tekstiä. Tätä varten ostin itse kotiin piirtoalustan, jolla hoidan etäopetusta. - - Etäopetuksen hoitaminen kotoa käsin on ollut itselleni mieluisin vaihtoehto. Tällöin vältyn työmatkalta ja voin hoitaa työni samalta laitteelta koko päivän. Koulussa pitäisi vaihtaa useamman kerran päivässä luokkaa ja säätää luokan laitteet siten, kuin itse haluaa niiden olevan.

Etäopiskelu opiskelijoiden näkökulmasta

- Joillekin oppilaille etäopiskelu ja siihen liittyvä suurempi itseohjautuvuus sopii hyvin, toisille taas huonommin. Tällä hetkellä on helppo olla todella passiivinen. Osa ei tapaa ystäviään tai pääse aamulla sängystä ylös, osa opiskelee yötä päivää. Owl Groupin selvityksessä lukiolaisista kaksi kolmasosaa koki opintojen edenneen hyvin poikkeusajasta huolimatta ja viidennes koki, etteivät opinnot olleet edenneet hyvin. Noin 70 % koki etäopiskelun vähintään jossain määrin henkisesti raskaaksi. Yhteisöllisyys saattaa olla suurempi asia kuin mitä arvelenkaan.
- Opiskelijavaihtoon kannattaa lähteä myös toiselle puolelle Suomea kerrottiin Helsingin Sanomien pääkirjoituksessa keväällä 2021. Niin olivat korona-aikana tehneet helsinkiläiset lukiolaiset Elle Oksanen ja Vilja Varis, jotka lähtivät vaihto-oppilaisiksi Utsjoelle.
- Opiskelijahuoltoon liittyvät asiat ovat lisääntyneet (enemmän viestejä, palavereja ym.). Uusille opiskelijoille lukion ensimmäisellä luokalla yhteisöllisyyden rakentuminen oli haaste, koska on pitänyt olla koronan takia etäopetuksessa.

Etäopiskelu opettajien näkökulmasta

- Suuri muutos on ollut se, että etätyöskentelystä on tullut normaali toimintatapa. Itseäni on askarruttanut kysymys, kuinka paljon tekniikka on välineellinen ratkaisu (esim. että oppitunnin voi nähdä etänä) ja kuinka paljon se on pedagoginen ratkaisu (esimerkiksi musiikin opetuksen apit, kielen oppimisen ääntämisen harjoittelu). Molemmat ovat korona-aikana edistyneet, mutta mielestäni tuota pedagogista näkökulmaa kannattaa vahvistaa koko ajan.
- Erilaisten Teams-viestiryhmien yms. kommentointityökalujen kautta tuntuu jopa siltä, että työntekijöillä on enemmän yhteisöllisyyttä kuin ennen. Aikaisemmin oltiin enemmän yksin, vaikka samassa rakennuksessa.
- Etäopetusjakson myötä moni oppi hyödyntämään uusia digitaalisia ympäristöjä, kuten Google Meetiä ja Classroomia. Aiemmin niitä oli käyttänyt vain osa opettajista. Joissakin tilanteissa etäkontakti todettiin jopa toimivammaksi kuin lähikontakti (esim. ison opiskelijamassan ohjeistaminen kerralla), ja siksi sitä on ajateltu hyödyntää jatkossakin.
- Olemme nyt neljättä kuukautta etäkoulussa. Viime keväänä oltiin 1,5 jaksoa etäkoulussa, joten tämä etäkoulu alkaa olla jo rutiinia.
- On haasteellista huomioida luokassa olevat opiskelijat ja kotona olevat opiskelijat ja samanaikaisesti hallinnoida kahta tietokonetta, chattia, kotona viittaavia opiskelijoita, striimauslaitetta, älytaulua, joka ei kunnolla toimi Teamsin kanssa, luokan äänentoistoa, joka taas ei synkronoi striimauslaitteen ja läppärin kanssa ja samalla taistella tökkivän nettiyhteyden sekä ruuhkautuvan Teamsin kanssa.
- Olen itse yrittänyt koko ajan keksiä mahdollisimman mielekkäitä työmuotoja Google Meetissä pidetyille tunneille. En ole varmaan koskaan antanut näin paljon henkilökohtaista palautetta. On pakko teettää paljon pieniä tehtäviä tunneilla, jotta opiskelijat pysyvät hereillä ja on joku kontrolli siitä, ovatko he tunnilla läsnä. Tämä teettää paljon lisätyötä, koska koko ajan on jotain tarkistettavaa. Ylipäätään kurssien suunnittelu etäopetukseen on teettänyt todella paljon työtä. Nyt alkaa olla samoja kursseja etänä kuin viime keväänä, joten on jo enemmän valmista materiaalia.
- Kurssikokeiden pitäminen etänä on myös aiheuttanut sen, että kysymykset on pitänyt laatia eri tavoin ja kokeesta on pitänyt tehdä sellainen, ettei "lunттаaminen" auta.

- Työläitä toteuttaa ovat olleet erityisjärjestelyt ylioppilaskirjoituksissa. Miten kaikki pääsevät osallistumaan ja estetään tartuntojen leviäminen?

Opiskelijoista näkyvät vain nimikirjaimet tai valokuva

- Koko opetustyön suola on opiskelijoiden kohtaaminen, mutta opiskelijoita ei saa velvoittaa avaamaan kameroita. Etäopetuksessa opiskelijat näkyvät nimikirjaimina tai valokuvina tietokoneen näytöllä.
- Olen esimerkiksi joutunut opettamaan ryhmää, jota en ole koskaan nähnyt livenä. Ruudulla on 30 vierasta nimeä. Opetan ja arvioin koko kurssin sokkona pelkkien kirjallisten tuotosten perusteella.

4. Mikä saa aikaan muutosta lukioissa?

Ihmiset ja yhteiskunta muuttuvat

- Muutos on jatkuvaa, koska ihmiset ja yhteiskunta muuttuvat. Toiminta, tavoitteet, työkalut jne. muuttuvat ja näin esim. koulumaailma joutuu taistelemaan jatkuvasti sen kanssa, että opetettavat sisällöt vastaavat yhteiskunnan tilaa nyt ja edes lähitulevaisuudessa.
- Lukioissa otetaan käyttöön uudet opetussuunnitelmat elokuussa 2021. Ne laaditaan Opetushallituksen marraskuussa 2019 julkaisemien lukion opetussuunnitelman perusteiden pohjalta.
- Saatavilla olevan tiedon määrän valtava kasvu, joka muuttaa opetus- ja oppimiskäytäntöjä
- Nuoret ovat nykyisin paljon tietokoneilla, osa koko ajan päivisin ja iltaisin. Miten heitä ohjataan kokonaisvaltaiseen hyvinvointiin (fyysinen, psyykinen ja sosiaalinen) ja ajan hallintaan? Itsestä huolehtiminen on jatkossa yhä tärkeämpi kansalaistaito.

Väestörakenne muuttuu

- Lasten ja nuorten määrä on pienentynyt monilla paikkakunnilla. Taustalla on muuttoliike, syntyvyyden lasku viidenneksellä 2010-luvulla ja väestön ikärakenteen muutos.
- Ratkaisuja sinne, missä lukiolaisten määrä pienenee, on haettu muun muassa lakkauttamalla ja yhdistämällä lukioita, yhteistyöstä toisten kuntien kanssa, oppilaitosten välisestä yhteistyöstä, laaja-alaisten opettajien rekrytoinnista, yhteisviroista, luokattomasta lukiosta, oman lukion markkinoinnista ja erikoistumisesta, ja etäopetuksesta.

Uusi teknologia mahdollistaa

- Digitaaliset oppimisympäristöt, sähköiset oppimateriaalit ja sähköiset kokeet muuttavat oppimisen tapoja
- Puheentunnistus, yhä paremmat käännös- ja tulkkausohjelmat, opetusohjelmat ja tekoäly voivat muuttaa kielten opiskelua
- Lukiotyössä on selvästi ollut nähtävissä kirjoitusten ja sitä myötä opetuksen sähköistyminen. Omasta näkökulmastani lukioissa on selvää tarvetta saada pitää kiinni edes osittain vanhoista arvoista, jotka kaikki tuntuvat olevan haastettuna tänä päivänä.
- Uutta on ollut pedagoginen pohdinta digitalisaation hyödyntämisestä, etäopetus, robotiikka ja maker-toiminta, kansainväliset yhteydet digitalisaatiota hyödyntäen, yhteiset kurssit (toteutamme esimerkiksi kiinan kurssit kaikille Suomen lukioille).
- Työssä ollaan entistä enemmän tietokoneen ääressä. Opiskelijoilla on omat tietokoneet, ja oppimateriaali on pitkälti digitaalista. Kaikki kokeet ja ylioppilaskokeet tehdään digitaalisesti. Uusia digitaitoja on täytynyt opetella jokaisen opettajan ja myös esim. vahtimestarin.
- Opiskelussa on siirrytty yhä enemmän oppilaiden omien tietokoneiden ja verkkotyövälineiden käyttöön.
- Kansainvälisyys tulee olemaan osa arkikoulupäivää, eri oppiaineissa. Digivälineiden avulla saamme vierailijat luokkaan mistä vaan.

Lukioita koskevat uudistukset

- Muutokset jatko-opintopaikkojen sisäänpääsyvaatimuksissa: Korkeakoulut valitsevat nykyisin yli puolet opiskelijoistaan pelkästään yo-tutkintotodistuksen, siis ylioppilaskirjoitusten tulosten perusteella, ja pisteyttävät eri aineita eri tavoin. Pisteytys vaikuttaa opiskelijoiden ainevalintoihin ja eri aineiden suosioon lukiossa.
- Onko maksullisten ulkopuolisten valmennuskurssien käyminen avain jatko-opintopaikkaan?
- Muutosta saavat aikaan ylempää tulevat määräykset: Lukion opetussuunnitelma 2021, laaja-alaiset osaamisalueet, oppivelvollisuuden laajentuminen, ylioppilaskirjoitusten sähköistyminen, fokus enemmän taitojen kuin faktojen oppimisessa, globaalit trendit, kuten ympäristötietoisuus, e-oppimateriaalit haastavat opettajan roolia ja luokkatyöskentelyä uudistumaan.

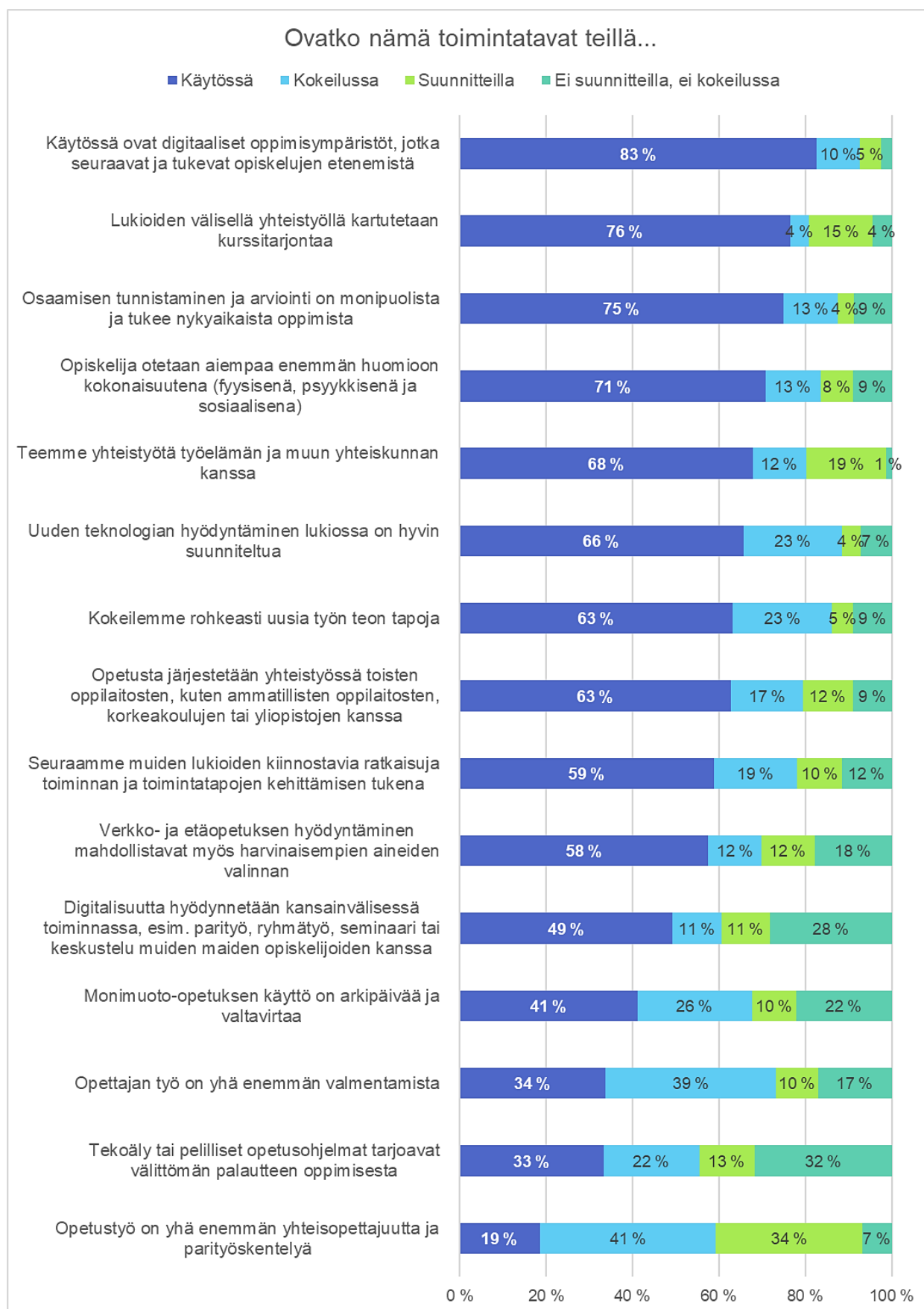
Opettaminen muuttuu

- Yhteis- ja pariopettajuus yleistyvät jonkin verran, samoin oppiainerajat ylittävä yhteistyö
- Opettajan rooli saattaa muuttua ohjaamisen, oppimisprosessin johtajan, erilaisten oppijoiden huomioijan ja valmentajan suuntaan. Pedagogisesti korkein taso on eriyttäminen. Erittäin lahjakkaalle mahdollistetaan irtiottoja ja toisille erityistä tukea.
- Kehityssuuntana on, että lukiokoulutus avautuu luokahuoneessa tapahtuvasta työskentelystä yhteistyöhön monella tasolla. Yhteistyö sisältää luokkien ja oppiaineiden välisen yhteistyön, lukioiden välisen yhteistyön, koulutusasteiden välisen yhteistyön, kansainvälisen yhteistyön sekä yhteistyön työelämän ja yritysmaailman kanssa. Tämä prosessi on eri lukioissa varsin eri vaiheissa.
- Muilla oppilaitoksilla on valtakunnallisia kurssitarjottimia ja kokeiluja. Ammatillinen koulutus tekee väylä- ja siltaopintoja kymmenillä opintopisteillä. Yliopisto tarjoaa korkeatasoisia vuorovaikutteisia MOOC-kursseja (massiivinen avoin verkkokurssi). Lukiot tulevat tässä vielä jälkijunassa.
- Toimintatavoissa ei ole tapahtunut merkittäviä muutoksia. Työmäärä on kuitenkin muuttunut vaikeammin hallittavaksi, kun pieniä ylimääräisiä työtehtäviä on tullut lisää.
- Työhön kuuluu entistä enemmän työskentelyä tiimeissä. On aineryhmät, ryhmänohjaustiimit, opetussuunnitelmatiimi ja paljon erilaisia kehittämistiimejä. Yhteissuunnittelu ja materiaalien jakaminen on lisääntynyt viimeisten 10 vuoden aikana.
- Opetustyöhön vaikuttaa osaltaan myös opiskelijoiden mahdollisuus uusien ylioppilaskirjoitusten yhä uudelleen.

Toisten lukioiden ja opettajien hyvät esimerkit ja kokemusten jakaminen, kuten

- [Välittäminen ja opiskelijoiden hyvinvointi Lempäälän lukiossa](#)
- [Lukion opiskelijakunnan Sydänpuu-keräys](#)
- [Robotiikkaa Riihimäellä](#)
- [F. E. Sillanpään lukio liikkuu](#)
- [Tukea nuorten mielenterveyteen Turussa](#)
- [Sokrates-kahvila lukion opiskelijoille ja opettajille Asikkalassa](#)
- [Vantaan Vaskivuoren lukiossa](#) mielekästä tekemistä etäkuorolle. Pelottomien riemulaulusta tulikin viraalihitti.
- [Steam-koulutus Varsinais-Suomessa matemaattisluonnontieteistä](#)
- Ville Aitlahden lukion matikkamatskuilla 28,8 tuhatta tilaajaa Youtubessa.
- DigiOne-projektissa, ollaan synnyttämässä dataväylää opetukseen ja oppimiseen liittyvälle datalle, joten sitä kannattaa seurata lukioiden näkökulmasta.

5. Esimerkkejä ja arvioita uudentavoista

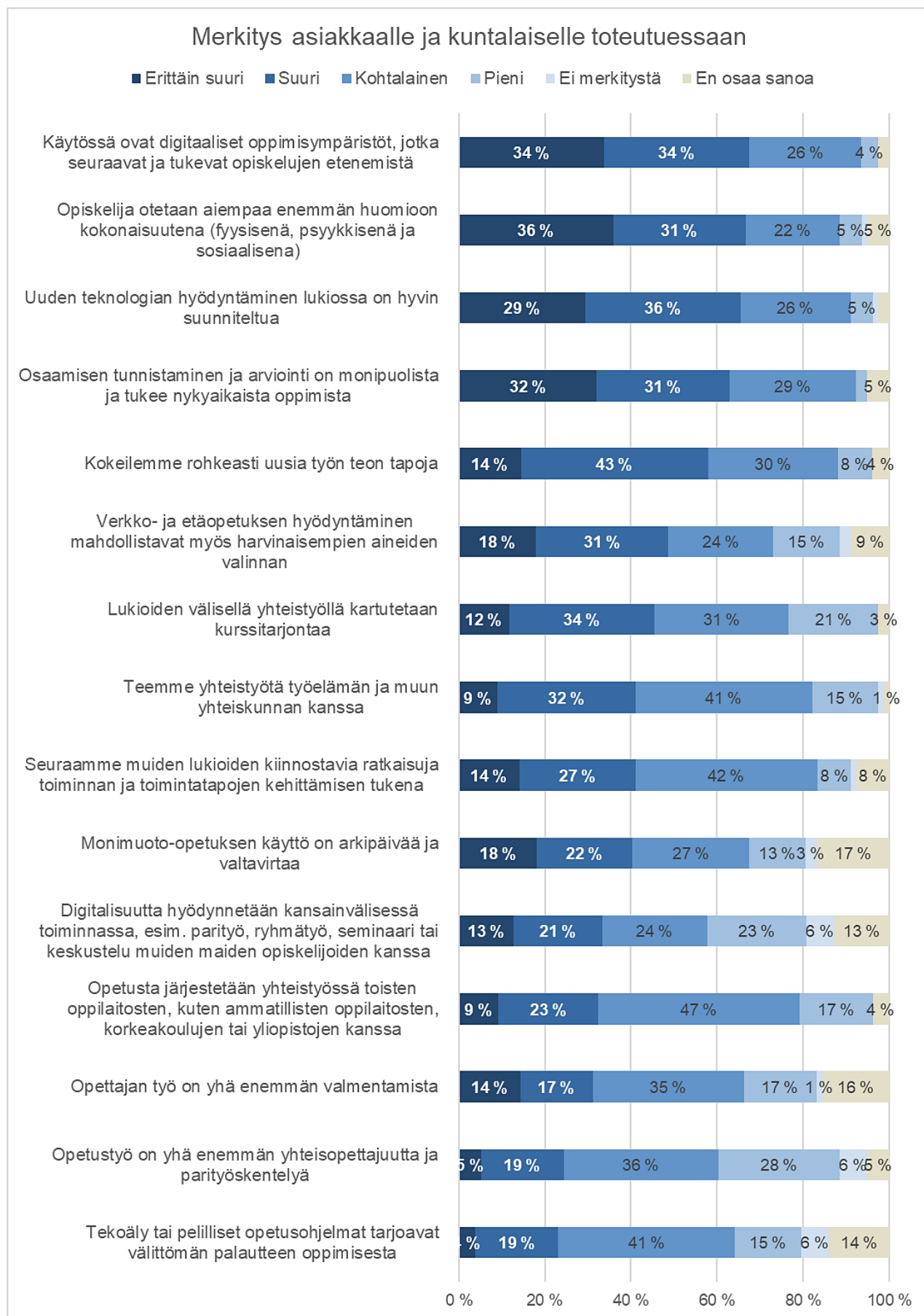

Kuva 1. Ovatko nämä toimintatavat teillä käytössä, kokeiltavana tai suunnitteilla? Korona-ajan saattamana monimuoto-opetuksen käyttö ja opiskelijan parempi huomioiminen noin kolminkertaistuivat, huomattavasti yleistyivät myös uusien työnteon tapojen rohkea kokeilu (+13 prosenttiyksikköä) ja digitaalisten oppimisympäristöjen käyttö (+23 prosenttiyksikköä).

Top 5 -kyselyvastaukset: Mitä nostaisit merkittävimäksi uudeksi asiaksi työn murroksessa

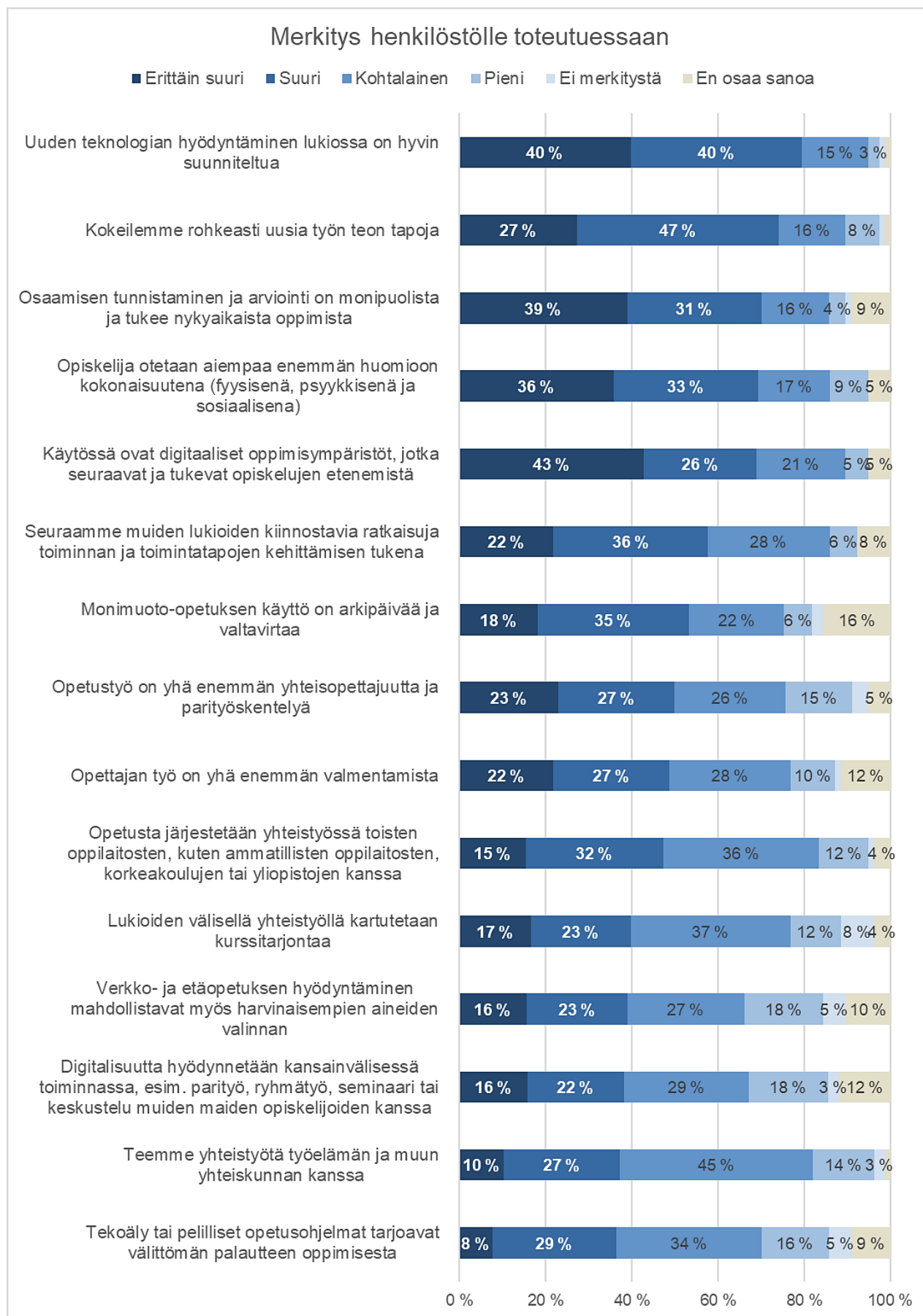
- Etä- ja verkko-opetuksen kehittäminen ja hyödyntäminen
- Digitaaliset oppimisympäristöt, jotka seuraavat ja tukevat opiskelun etenemistä
- Opiskelija otetaan aiempaa enemmän huomioon kokonaisuutena
- Osaamisen tunnistaminen ja arviointi tukee oppimista
- Uuden teknologian suunnitelmallinen hyödyntäminen, toimivuus ja tuki
- Yhteistyö toisten oppilaitosten, kuten yliopistojen ja korkeakoulujen kanssa

”Digitalisaation hyödyntäminen erityisesti pedagogisena ratkaisuna eikä vain välinratkaisuna ja opiskelijoiden valmentaminen siihen, että löytävät omalle oppimiselleen parhaimmat digitaaliset ratkaisut.”

Kuva 2. Asiantuntija-arvioiden mukaan uudentyyppisillä toimintatavoilla on toteutuessaan suuri merkitys kansalaisille.

Kuva 3. Uudenaisten toimintatapojen merkitys henkilöstölle on tyypillisesti suuri tai erittäin suuri.

6. Nousevia ammatteja ja osaamistarpeita

- Yhteisopettajuus ja sen kehittäminen organisaatioissa. ”En olisi tässä ilman maailman parasta työtoveria.”
- Opettajien digiosaaminen. Hyviä kokemuksia on lukioihin palkatuista ICT-tukihenkilöistä ja tietojärjestelmien asiantuntijoista.
- Suunnittelija- tai kehittäjäopettajat, jotka saavat osan palkastaan hankkeista
- Resurssiopettaja, joka auttaa siellä, missä tarvitaan.
- Eri asioiden tutor-opettajat
- ”Työelämäagentit” ja korkeakouluyhteistyön koordinoijat
- Lisäksi koulussa on tarvetta nuorisotyöntekijälle, koulumentorille tai vastaavalle, jolla on aikaa jututtaa nuoria käytävillä ja hyppytunneilla, houkutella mukaan mielekkääseen toimintaan ja mahdollisesti havaita huolia, jotka voi tuoda eteenpäin tiedoksi. Onneksi tällainen kokeilu on koulussamme alkanutkin.
- Opetustyö on menossa enemmän valmentamisen suuntaan. Toki muutos on hidasta, sillä opiskelijat kaipaavat edelleen selkeitä ohjeita ja selkeitä raameja, jotka luovat turvaa opiskelun hektisyyteen.
- Korkeakoulujen pääsykoeuudistus johtaa siihen, että yhä useampi lukiolainen uupuu ja ahdistuu. Itsekään en 16-vuotiaana tiennyt, mikä minusta tulee isona, eikä onneksi silloin sitä minulta odotettukaan. Nykyinen koulutusputkesta uraputkeen -ajattelu kaventaa lukiolaisten mahdollisuuksia yleissivistävään koulutukseen ja omien kiinnostuksenkohteiden kokeilemiseen. Opinto-ohjaajia tarvitaan lisää ja samoin oppilashuoltoa.
- Ohjauksellinen työote olisi tärkeä jokaiselle koulussa työskentelevälle.

7. Miten työn murrosta lukioissa kannattaa seurata?

- Seuraamalla alan tilastoja, tutkimuksia ja esimerkkejä lukioista eri puolilta maata (myös Pedanet ja Tekojen tori)
- Jatkamalla alan asiantuntijoiden ja kehittäjien tapaamisia
- Seuraamalla, miten yliopistot ja korkeakoulut muuttavat sisäänpääsyaatimuksiaan ja pisteyttävät eri aineita.

8. Mitä on tarpeen tehdä, jotta onnistutaan työn murroksessa?

- Lukioiden on vastattava paremmin yhteiskunnan ja nuorten tarpeisiin (esim. yhteiset kurssit korkea-asteen ja ammattikoulujen kanssa, korkeatasoista ja vuorovaikutteista MOOC-tarjontaa (massiivinen avoin verkkokurssi).
- Verkosta löytyy vaikka millä mitalla tosi hyvää materiaalia ja tulee uusia palveluntarjoajia, jotka haastavat lukio-opetuksen. ”Siksi meidän pitää olla tosi hyviä auktorisoiduissa kouluissa.”
- Jatko-opinnotkin ovat suhteellisen lyhyt elämänvaihe. Lukion pitäisi antaa valmiuksia tulevaan työelämään.
- Niin kuin tulevaisuustutkijat sanovat: ”Pisimpään säilyvät ne ammatit, joihin liittyy kohtaaminen ja tunnetaidot - muun voi robotit korvata.” Tämän työn ytimessä on opettaja.
- Tarvitaan enemmän koulutusta ja verkostoitumista. Opettajilla on valtava tarve jakaa omaa osaamistaan ja oppia toisilta.
- Opettajan työajalla valmistamasta oppimateriaalista ja niiden jakamisesta ja käytöstä tarvitaan selkeät tekijänoikeustulkinnat.
- Panostetaan johtamiseen. Tarvitaan lähijohtajia, jotka ovat innostavia, uskovat asiaan ja pyrkivät saamaan kaikki mukaan. ”Meille rehtorin vaihto toi uuden positiivisen, yhteistyöhön ja keskusteluun kannustavan vireen.”

- Kaikessa täytyisi korostua ihmistä kokonaisvaltaisena yksilönä. Taideaineita, filosofiaa ja harvinaisempia kieliä tulisi lukiossakin lisätä, kirjallisuuden ja luovan kirjoittamisen opetuksen resursseja myös.
- Opetusvelvollisuustyöaika joutaisi romukoppaan. Se on nyt esteenä muutoksille.
- Yhteistyö opetus- ja kulttuuriministeriön, Opetushallituksen, ylioppilastutkintolautakunnan, yliopistojen, korkeakoulujen ja lukioiden kesken opiskelijoiden hyväksi.

9. Mitä tai miten tekemällä epäonnistumisen riski kasvaa?

- Jatkamalla kuten aina ennenkin on tehty.
- Palaamalla koronan jälkeen takaisin vanhaan.
- Sote vie rahat ja kuntapäätäjät eivät ymmärrä nykyaikaista lukiota ja nuorten tarpeita.
- Kunnan johto tavoittelee kunnasta rohkeasti kehittyvää ja houkuttelevaa asuinpaikkaa, mutta samalla suunnittelee leikkauksia kasvatukseen ja koulutukseen.
- Kertomalla jatkuvasti uusista asioista, joita pitäisi tehdä, samalla kun entisistä velvoitteista ei poisteta mitään.
- Ohjeistetaan sähköpostin ja muiden viestintäkanavien täydeltä uusista asioista, ilman että useimmilla on mahdollisuutta ja aikaa perehtyä niihin.
- Kiire, liikaa kerralla, kyseenalaistetaan kaikki vanha -> osa kokee itsensä turhiksi ja vanhoiksi ja osaamattomiksi.
- Ei kuunnella opiskelijoita.
- Ei kuunnella henkilöstöä.
- Ei huolehdiä heidän hyvinvoinnistaan.
- Kunta-alan henkilöstö kokee työn imua usein, mutta kiire kuormittaa turhan paljon. Kuntien ulkopuolelta tehdään päätöksiä, joiden vaikutuksia työn määrään ei ole arvioitu kunnolla.
- Käsitellään oppimisen vaikeutena sitä, että ei ole peruskoulussa tottunut tekemään töitä oppiakseen ja lukiossa ei ole edes yrittänyt.
- Koko järjestelmä tarvitsee vakautta ja jatkuvuutta. Perusasiat oppimisessa ja opettamisessa eivät syvässä mielessä ole paljon muuttuneet. Ei hiljennetä vauhtia.
- Näen paljon hyviä pyrkimyksiä ja kehityssuuntia, joilla on mahdollista parantaa merkittävästi opetusalan toimivuutta. Vaarannetaan ne kaikki rahoitusleikkauksilla.
- Lukiossa työnteon kulttuuri muuttuu ainoastaan Ylioppilastutkintolautakunnan kautta niin pitkään, kun ylioppilaskirjoituksia järjestetään.

10. Anna palautetta tästä kuvauksesta ja kerro, miten saisimme siitä paremman

Anna palautetta kuvauksesta ja kerro, miten saisimme siitä paremman. Me kunta-alan työmarkkinaosapuolet arvostamme saamaamme palautetta ja otamme sen huomioon, kun kuvausta seuraavan kerran päivitetään. Palautetta ja parannusehdotuksia voi antaa [tämän linkin kautta](#) ja valitsemalla aiheeksi lukiot. Palautelinkki löytyy myös KT:n työn murros -sivustolta, johon kuvaukset eri aiheista on koottu.

11. Kaaviokuvien taulukot

Taulukko 1. Toimintatapojen arviointi.

Ovatko toimintatavat teillä...	Käytössä	Kokeilussa	Suunnitteilla	Ei suunnitteilla, ei kokeilussa
Käytössä ovat digitaaliset oppimisympäristöt, jotka seuraavat ja tukevat opiskelujen etenemistä	83 %	10 %	5 %	2 %
Lukioiden välisellä yhteistyöllä kartutetaan kurssitarjontaa	76 %	4 %	15 %	4 %
Osaamisen tunnistaminen ja arviointi on monipuolista ja tukee nykyaikaista oppimista	75 %	13 %	4 %	9 %
Opiskelija otetaan aiempaa enemmän huomioon kokonaisuutena (fyysisenä, psyykkisenä ja sosiaalisena)	71 %	13 %	8 %	9 %
Teemme yhteistyötä työelämän ja muun yhteiskunnan kanssa	68 %	12 %	19 %	1 %
Uuden teknologian hyödyntäminen lukiossa on hyvin suunniteltua	66 %	23 %	4 %	7 %
Kokeilemme rohkeasti uusia työn teon tapoja	63 %	23 %	5 %	9 %
Opetusta järjestetään yhteistyössä toisten oppilaitosten, kuten ammatillisten oppilaitosten, korkeakoulujen tai yliopistojen kanssa	63 %	17 %	12 %	9 %
Seuraamme muiden lukioiden kiinnostavia ratkaisuja toiminnan ja toimintatapojen kehittämisen tukena	59 %	19 %	10 %	12 %
Verkko- ja etäopetuksen hyödyntäminen mahdollistavat myös harvinaisempien aineiden valinnan	58 %	12 %	12 %	18 %
Digitalisuutta hyödynnetään kansainvälisessä toiminnassa, esim. parityö, ryhmätyö, seminaari tai keskustelu muiden maiden opiskelijoiden kanssa	49 %	11 %	11 %	28 %
Monimuoto-opetuksen käyttö on arkipäivää ja valtavirtaa	41 %	26 %	10 %	22 %
Opettajan työ on yhä enemmän valmentamista	34 %	39 %	10 %	17 %
Tekoäly tai pelilliset opetusohjelmat tarjoavat välittömän palautteen oppimisesta	33 %	22 %	13 %	32 %
Opetustyö on yhä enemmän yhteisopettajuutta ja parityöskentelyä	19 %	41 %	34 %	7 %

Taulukko 2. Merkitys asiakkaalle ja henkilöstölle toteutuessaan.

	Erittäin suuri	Suuri	Kohtalainen	Pieni	Ei merkitystä	En osaa sanoa

Käytössä ovat digitaaliset oppimisympäristöt, jotka seuraavat ja tukevat opiskelujen etenemistä	34 %	34 %	26 %	4 %	0 %	3 %
Opiskelija otetaan aiempaa enemmän huomioon kokonaisuutena (fyysisenä, psyykkisenä ja sosiaalisena)	36 %	31 %	22 %	5 %	1 %	5 %
Uuden teknologian hyödyntäminen lukiossa on hyvin suunniteltua	29 %	36 %	26 %	5 %	1 %	3 %
Osaamisen tunnistaminen ja arviointi on monipuolista ja tukee nykyaikaista oppimista	32 %	31 %	29 %	3 %	0 %	5 %
Kokeilemme rohkeasti uusia työn teon tapoja	14 %	43 %	30 %	8 %	0 %	4 %
Verkko- ja etäopetuksen hyödyntäminen mahdollistavat myös harvinaisempien aineiden valinnan	18 %	31 %	24 %	15 %	3 %	9 %
Lukioiden välisellä yhteistyöllä kartutetaan kurssitarjontaa	12 %	34 %	31 %	21 %	0 %	3 %
Teemme yhteistyötä työelämän ja muun yhteiskunnan kanssa	9 %	32 %	41 %	15 %	1 %	1 %
Seuraamme muiden lukioiden kiinnostavia ratkaisuja toiminnan ja toimintatapojen kehittämisen tukena	14 %	27 %	42 %	8 %	1 %	8 %
Monimuoto-opetuksen käyttö on arkipäivää ja valtavirtaa	18 %	22 %	27 %	13 %	3 %	17 %
Digitalisuutta hyödynnetään kansainvälisessä toiminnassa, esim. parityö, ryhmätyö, seminaari tai keskustelu muiden maiden opiskelijoiden kanssa	13 %	21 %	24 %	23 %	6 %	13 %
Opetusta järjestetään yhteistyössä toisten oppilaitosten, kuten ammatillisten oppilaitosten, korkeakoulujen tai yliopistojen kanssa	9 %	23 %	47 %	17 %	0 %	4 %
Opettajan työ on yhä enemmän valmentamista	14 %	17 %	35 %	17 %	1 %	16 %
Opetustyö on yhä enemmän yhteisopettajuutta ja parityöskentelyä	5 %	19 %	36 %	28 %	6 %	5 %
Tekoäly tai pelilliset opetusohjelmat tarjoavat välittömän palautteen oppimisesta	4 %	19 %	41 %	15 %	6 %	14 %

Taulukko 3. Merkitys henkilöstölle toteutuessaan.

	Erittäin suuri	Suuri	Kohtalainen	Pieni	Ei merkitystä	En osaa sanoa
Uuden teknologian hyödyntäminen lukiossa on hyvin suunniteltua	40 %	40 %	15 %	3 %	1 %	1 %
Kokeilemme rohkeasti uusia työn teon tapoja	27 %	47 %	16 %	8 %	1 %	1 %
Osaamisen tunnistaminen ja arviointi on monipuolista ja tukee nykyaikaista oppimista	39 %	31 %	16 %	4 %	1 %	9 %
Opiskelija otetaan aiempaa enemmän huomioon kokonaisuutena (fyysisenä, psyykkisenä ja sosiaalisena)	36 %	33 %	17 %	9 %	0 %	5 %
Käytössä ovat digitaaliset oppimisympäristöt, jotka seuraavat ja tukevat opiskelujen etenemistä	43 %	26 %	21 %	5 %	0 %	5 %
Seuraamme muiden lukioden kiinnostavia ratkaisuja toiminnan ja toimintatapojen kehittämisen tukena	22 %	36 %	28 %	6 %	0 %	8 %
Monimuoto-opetuksen käyttö on arkipäivää ja valtavirtaa	18 %	35 %	22 %	6 %	3 %	16 %
Opetustyö on yhä enemmän yhteisopettajuutta ja parityöskentelyä	23 %	27 %	26 %	15 %	4 %	5 %
Opettajan työ on yhä enemmän valmentamista	22 %	27 %	28 %	10 %	1 %	12 %
Opetusta järjestetään yhteistyössä toisten oppilaitosten, kuten ammatillisten oppilaitosten, korkeakoulujen tai yliopistojen kanssa	15 %	32 %	36 %	12 %	1 %	4 %
Lukioiden välisellä yhteistyöllä kartutetaan kurssitarjontaa	17 %	23 %	37 %	12 %	8 %	4 %
Verkko- ja etäopetuksen hyödyntäminen mahdollistavat myös harvinaisempien aineiden valinnan	16 %	23 %	27 %	18 %	5 %	10 %
Digitalisuutta hyödynnetään kansainvälisessä toiminnassa, esim. parityö, ryhmätyö, seminaari tai keskustelu muiden maiden opiskelijoiden kanssa	16 %	22 %	29 %	18 %	3 %	12 %
Teemme yhteistyötä työelämän ja muun yhteiskunnan kanssa	10 %	27 %	45 %	14 %	3 %	1 %
Tekoäly tai pelilliset opetusohjelmat tarjoavat	8 %	29 %	34 %	16 %	5 %	9 %

välittömän palautteen oppimisesta						
--------------------------------------	--	--	--	--	--	--